

Ar vienu kāju slimnīcā

Bieži zāles netiek lietotas pareizi

Anna Bērziņa

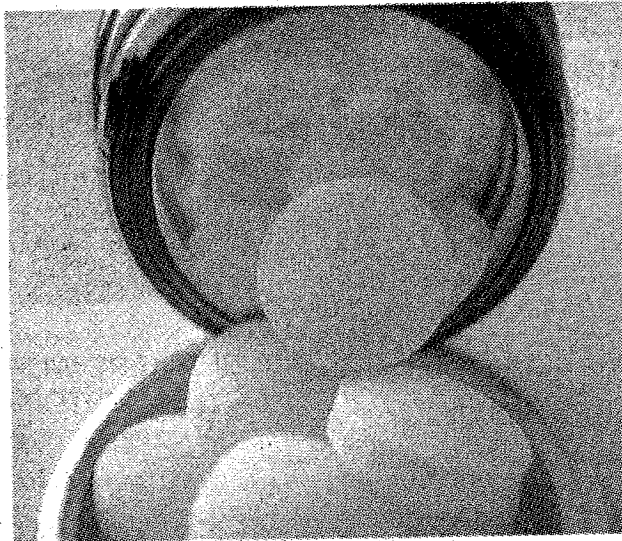
«ES NEVARĒJU iedomāties, ka no pretsāpju tabletēm man var palikt tik slikti,» Dienai, stāstot par savu pieredzi, sacīja Baiba (vārds mainīts). Viņa ir viena no tiem, kuriem, nepareizi lietojot zāles, palicis slikti. Meitenei gan paveicies – viņa neattapās slimnīcā. Tomēr citiem šāda rīcība izraisījusi traģiskākas sekas. Pēc Pasaules Veselības organizācijas datiem, 50% cilvēku zāles lieto neatbilstoši, un, pēc speciālistu domām, Latvijā situācija varētu būt līdzīga.

Gandrīz slimnīcā

24 gadus vecajai Baibai sāpējis zobs, tāpēc aptiekā nopirkta pretsāpju tablete. Lai gan aptiekāre stāstījusi par zāļu lietošanu, mājās viņas teiktāis aizmirsts. Meitene dienas laikā izdzērusi vien pāris tablešu, bet zobu sāpes vakarā saasinājušās, tāpēc tās dzertas biežāk. Naktī Baibai palicis slikti – reibusi galva, bijusi nelabuma un paugstināta stresa sajūta, trīcējušas rokas. «Ja man paliek slikti, dodos gulēt, bet šoreiz biju tik ļoti nobijusies, ka man bija bail aizmigt. Pirmajā brīdī domāju, ka esmu vienkārši pārstrādājusies, bet, izlasot zāļu lietošanas instrukciju, secinājumus izdarīju ātri – zāles biju pārdozējusi,» par pieredzi stāsta meitene. Lai gan tuvumā atradusies slimnīca, Baiba vispirms sazvāņojusi ārstu, kurš ieteica rīkoties pašai mājās. Līdz rītam, izpildot ārsta instrukcijas, palicis labāk. Tomēr šādos gadījumos cilvēks var nonākt arī slimnīcā, brīdina speciālisti.

Trūkst izpratnes

Lai gan šādu gadījumu nav ļoti daudz, ārsti atzīst, ka cilvēkiem trūkst izpratnes par racionālu zāļu lietošanu. Piemēram, februārī kāda deviņus gadus veca meitene nogādātā slimnīcā ar medikamentu saindēšanos, kad izdzērusi desmit pretklepus pulveri. Dienai pastāstīja Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta pārstāve Inga Vitola. Arī Bērnu klīniskās universitātes slimnīcas Bērnu slimību klīnikas vadītāja Dace Gardovska norādīja, ka ikdienā ir pietiekami daudz gadījumu, kas liecina par izpratnes trūkumu sabiedrībā. Vieni no traģiskākajiem gadījumiem ir tad, kad zāles nepareizi uzglabātas un bērns tās apēd, noturot par konfektiem. Tāpat cilvēki mēdz patvaļīgi sākt lietot receptu zāles vai antibiotikas, kas palikušas pāri no iepriek-

▲ PĒC Pasaules Veselības organizācijas datiem, 50% cilvēku zāles lieto neatbilstoši.

FOTO - IMAGEFORUM/LETA

Pārdotākās bezreceptu zāles*

Orģinālais nosaukums	2011. g.	2012. g.
Ibuprofen 400 mg	1,49 milj.	1,65 milj.
Detralex 500 mg	0,78 milj.	0,75 milj.
Citramons forte	0,59 milj.	0,54 milj.
Mezym 3500 U	0,5 milj.	0,5 milj.
Linex	0,52 milj.	0,47 milj.
Magne B6 470 mg/5 mg	0,5 milj.	0,47 milj.
Theraflu ND 1000 mg/60 mg/30 mg	0,47 milj.	0,46 milj.

*miljonus latu (ar PVN); Avots: Zāļu valsts aģentūra

šajam slimošanas reizēm. Reizēm vecāki neseko līdz, cik daudz zāļu devu iedod atvasei, rezultātā bērns smagā stāvoklī nonāk slimnīcā.

Biedrības Veselības projekti Latvijai pārstāve Vita Dumpe Dienai pastāstīja, ka, pēc Pasaules Veselības organizācijas aprēķiniem, 50% cilvēku zāles lieto neatbilstoši un nav pamata domāt, ka Latvijā situācija būtu labāka. Veselības ministrijas (VM) Farmācijas departamenta direktors Jānis Zvejnieks pieļauj, ka Latvijā situācija varētu būt labāka, tomēr atzīst, ka precīzu datu ministrijai nav. Tāpat viņš atzīst – neapmierinoši zāļu lietošana ikdienā ir bieža parādība. «Mēs esam tāda ibuprofēna valsts. Jau vairākus gadus tās ir visvairāk pārdotās zāles Latvijas aptiekās. Bet ļoti daudzos gadījumos šo zāļu lietošana ir nepamatota,» sacīja J. Zvejnieks. Kā galveno problēmu viņš min komunikācijas trūkumu ar savu ģimenes ārstu vai farmaceitu. Vienlaikus gan VM pārstāvis atzīst, ka ministrija nav veikusi mērķtiecīgas aktivitātes, lai samazinātu neracionālu zāļu lietošanu. Plānojot farmācijas nozares attīstību turpmāk, par šādiem pasākumiem tiks domāts.

Reklāma ietekmē

Zāļu reklāmu skaits televīzijā

šā gada septembrī, salīdzinot ar pagājušo gadu, pieaudzis par 117% – šogad septembrī bijušas 11 776, bet pērn 5438 medikamentu reklāmas, liecina pētījumu aģentūras TNS dati. Tieši reklāmu apjoms medijos varētu būt viens no iemesliem neracionālam zāļu lietojumam, uzskata V. Dumpe. Viņa uzsver, ka zāļu reklāmas ir jāuztver kā jebkura komersanta mērķtiecīga pasākums pārdošanas apjomu kāpināšanai. Savukārt farmācijas kompānijas a/s Grindeks Latvijas Tirdzniecības nodaļas vadītājs Egils Jurševics Dienai norādīja, ka situācijā, kad zāļu patēriņš uz vienu iedzīvotāju Latvijā vēl nav sasniedzis Eiropas Savienības vidējos rādītājus un medicīniskās palīdzības pieejamība ir visai kritiski vērtējama, bezreceptu medikamentu reklāma ir pieļaujama. «Ne vienmēr ārsts ir ērti un viegli pieejams, tāpēc no medijiem cilvēks var uzzināt, kādu līdzekli var lietot vienā vai otrā akūtas nepieciešamības gadījumā. Turklāt zāles tiek iegādātas aptiekās, kur profesionāla farmaceita uzdevums ir sniegt skaidrojumu par konkrēto medikamentu,» sacīja E. Jurševics. Viņš arī piebilda, ka Grindeks ik pa laikam atbalsta dažādas sociālās kampaņas par racionālu zāļu lietošanu.●

Bez domes līdzī

Kooperatīvs pierāda, ka pievadceļu var

Atis Rozentāls

NEPILNUS 15 tūkstošus latu par pievadceļa asfaltēšanu pie mājas Lokomotīves ielā 44 samaksājis dzīvokļu īpašnieku kooperatīvā sabiedrība Staburags. Tas ir apmēram divreiz mazāk par Rīgas domes piedāvāto tām – 29 tūkstošiem latu, no kuras pašvaldība bija piedāvājusi segt pusi. Tādējādi, kaut arī samaksātā summa ir aptuveni līdzīga, kooperatīva vadītājs Ilmārs Zāģeris uzskata, ka nauda ieguldīta daudz lietderīgāk, neatbalstot nepamatotu sadārdzinājumu.

To, ka pie mājas asfalta klāts nesens, var just pēc specifiskās smaržas. Vienā malā strādnieki vēl veic pēdējos pielabošanas darbus. Precīza SIA Pilsētas eko serviss veikto darbu tām ir Ls 14 917,61. Savukārt ietves un pievadceļu bruģēšanu veikusi SIA Tehno A par Ls 9996,66. Kopējās izmaksas ir dārgākas nekā tad, ja arī ietve būtu asfaltēta, tomēr I. Zāģeris uzskata, ka pašreizējais risinājums ir estētiskāks. Par to, ka piebraucamais ceļš noasfaltēts, nama iedzīvotāji ar saviem parakstiem apņēmies neizvirzīt prasības par nama kapitālo remontu tuvāko trīs gadu laikā. Dienai šā gada augustā rakstīja, ka Rīgas domes rīkotajā konkursā par iekšpagalmu asfaltēšanu uzvarēja a/s A.C.B., kas piebraucamo ceļu bez ietves Lokomotīves ielā 44 bija gatava asfaltēt par 29 tūkstošiem latu, bet iekšpagalmu finansēšanas programmas ietvaros Rīgas domes Austrumu izpilddirekcija bija gatava pusi summas apmaksāt. I. Zāģera piedāvājumu, ka apsaimniekotājs pats atrod darbu veicējus un dome apmaksā pusi no šīs tāmes, pašvaldība noraidīja. Jau vasarā, aplūkojot atšķirīgās tāmes, I. Zāģeris Dienai izteicās, ka domes konkursā uzvarējušās firmas piedāvājums ir nepamatoti dārgs, īpaši ņemot vērā, ka pērn līdzīga piebraucamā ceļa as-

▲ JAUNAIS asfalts, kas nule

faltēšana pie Maskavas ielas 379. nama izmaksāja ap 15 tūkstošiem latu, no kā pašvaldība finansēja pusi. Tobrīd arī Rīgas pašvaldības izpilddirektors Juris Radzevičs atzina, ka šā gada iepirkuma konkursa uzvarētāja a/s A.C.B. piedāvājums ir dār-

Niķeļa, vara un platīna atrad nav utopija, urbūmi – dārgs

LETA

NIĶEĻA, vara, kā arī platīna grupas metālu atradnes Latvijā nav utopija, uzskata Latvijas Universitātes (LU) Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultātes Pamatiežu ģeoloģijas katedras vadītājs asociētais profesors Ģirts Stinkulis. Iepriekš uz šo metālu ieguves iespējām norādījis arī Kanādā dzīvojošais ģeologs, kompānijas Ginguro Exploration viceprezidents Andris Bite. Viņš, sadarbojoties ar speciālistiem Latvijas augstskolās, secinājis, ka ir vērts turpināt pētījumus šajā

jomā.

Ģ. Stinkulis, kurš arī palīdzējis šajā projektā, skaidro, ka Latvijas kristāliskais pamatklintājs nav ticis plaši pētīts attiecībā uz kādām rūdām, izņemot dzelzs rūdu. Konstatēts, ka pie Staiņceles un Gārsenes lielā dziļumā iespējams iegūt miljardiem tonnu kvalitatīvas dzelzs rūdas. Ņemot vērā, ka tā nav pārāk vērtīga, šādas atradnes varētu iegūt aktualitāti tikai tālākā nākotnē. Taču attiecībā uz citiem metāliem pētījumi nav veikti. Turklāt pašlaik, kad pasaulē arvien aktuālāka